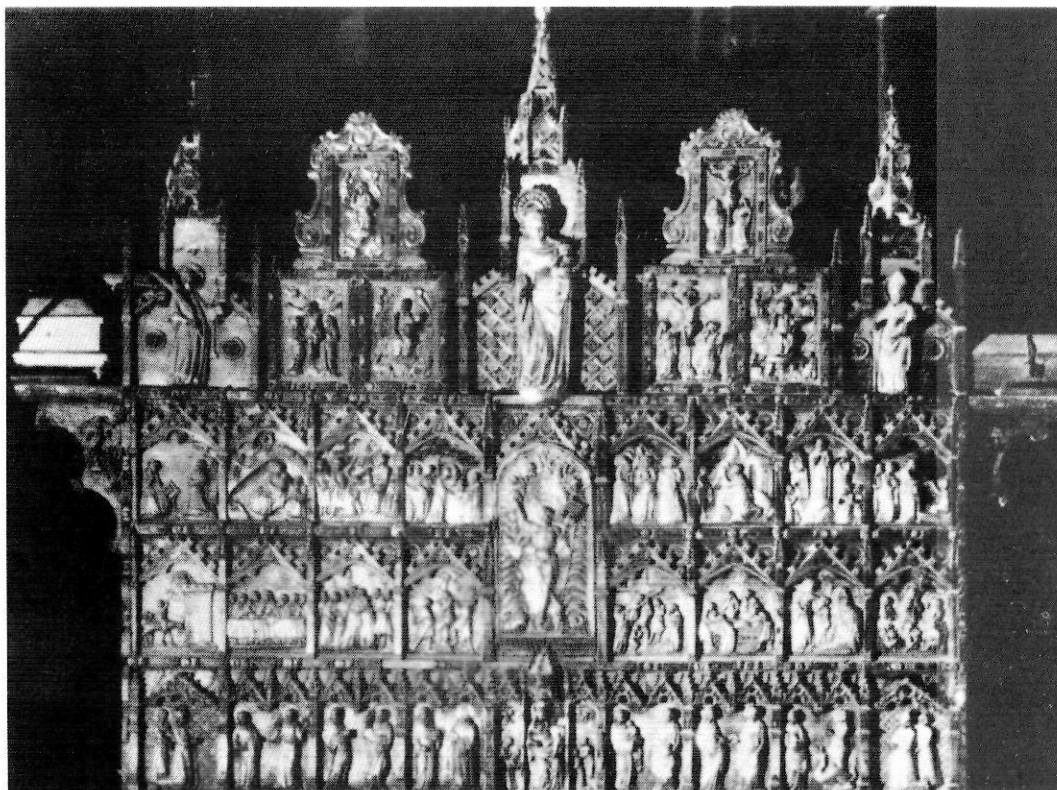

Baldaquí de plata de l'altar major de la Catedral de Girona (segle XIV)

Una aproximació a la joieria gironina

JOAN LLUÍS MONTANÉ

La situació actual de la joieria gironina es troba en plena evolució, en la qual tot pot produir-se. En les nostres contrades existeixen tres firmes productores de bijuteria d'argent, xapats d'argent i d'or, amb aditaments de pedreria fina, semipreciosa, sintètica i artificial. En canvi, la producció de joieria en sèrie no existeix, perquè està condicionada a l'existència d'una indústria de joieria, que es troba concentrada a Barcelona i comarques. Tenim, en canvi, un bon nombre d'artistes de diferents estils i generacions que amb les seves creacions aporten la necessària creativitat. De tota manera, aquests, basats en la peça úni-

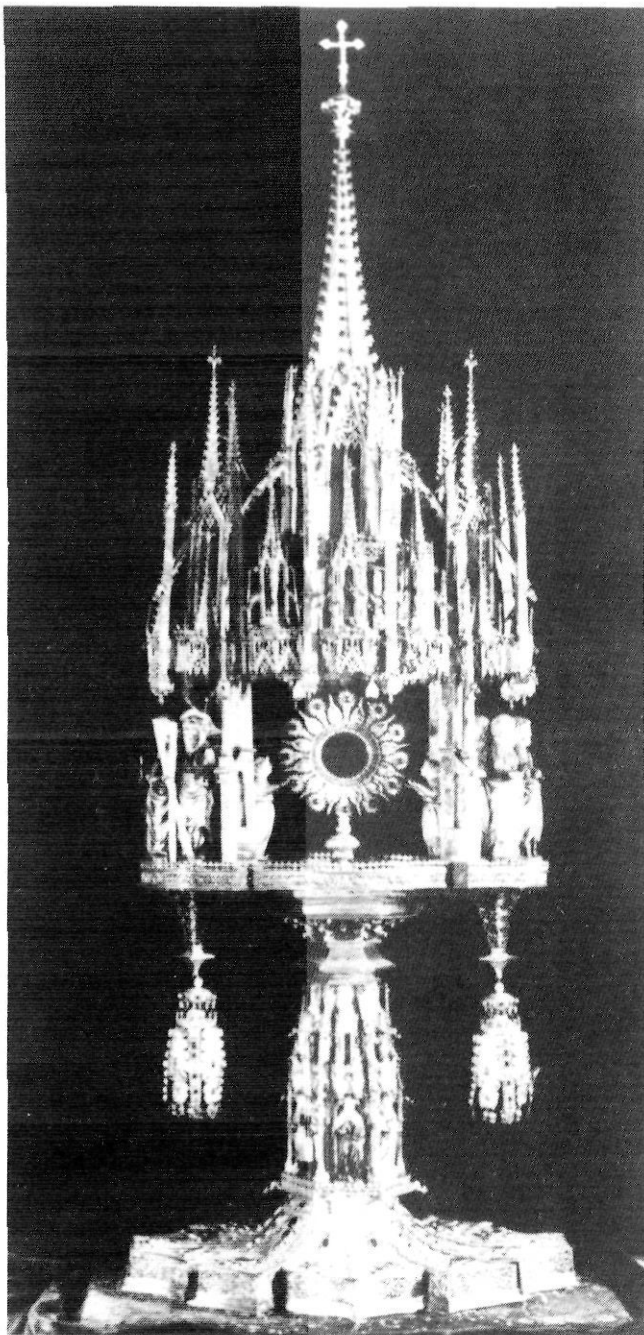
ca, no poden arribar a un sector majoritari de la població, però sí a una minoria que creu en la creativitat de la joieria gironina.

L'inici

Girona sempre ha estat una terra de confluència de civilitzacions, però molt poc pot dir-se de l'orfebreria catalana i gironina de l'època dels primers temps de la Reconquesta fins arribar al Romànic ja establert. Dels segles IX i X sabem, malgrat tot, que a l'acta de dedicació de l'església de Santa Maria de Ripoll de l'any 888 es parla d'un calze i d'una patena d'or. Una altra referència més concreta és el Llibre de l'Apocalipsi de Girona, on figuren una creu d'altar, encensers, coronas de llum i candelers. A partir

del segle XI, ja estabilitza' el Principat de Catalunya, es promou la creació d'objectes d'art sacre i també de joieria d'ús personal i d'argenteria, que es manifesta en la formació de les Corts comtals i reials i en el culte esplendorós de la fe cristiana a les nostres terres en les seus i grans monestirs.

L'orfebreria sacra està condicionada per l'expansió de la fe cristiana, en uns segles d'assentament i de captació de creients. La joia com a exponent de les arts sumptuàries ultrapassa el fet d'*hormamentum humanum* i es converteix en objecte de culte d'una determinada religió. Però molt abans i en diferents civilitzacions la joia també arriba aviat a aquesta condició (per exemple, les joies trobades a les tombes egípcies o les bizantines). De la mateixa manera que la joia ha

Custòdia de Francesc Artau II, 1430-1438. Museu de la Catedral de Girona.

Creu de plata daurada, obrada als tallers de Girona al segle XIV. Monestir de Santa Maria de Vilabertran.

constituït un símbol de poder social, econòmic i d'ostentació en la civilització persa, egípcia, bizantina, grega i romana. I fins i tot un símbol guerrer: la joia mesopotàmica.

A Girona, durant els segles X-XII hi ha una total relació amb França i Itàlia, però també devers l'Orient. En aquest sentit, trobem diversos objectes de la cort califal, com l'arqueta de la Seu de Girona del segle X, però els orfebres s'identifiquen en general amb els corrents europeus, sobretot per una qüestió d'índole religiosa; mentre que la joieria d'ús personal, relacionada amb la moda del moment, es caracteritza

per rebre una certa influència orientaltitzant, sense que malauradament n'hagin quedat peces d'importància. Dins de l'orfebreria romànica, els frontals que ornaven els altars de les seus i monestirs són les peces més importants. Del segle XI és el frontal de la Seu de Girona, d'or i argent amb pedreria; representa escenes de la vida del Salvador. Però les creus són, certament, els objectes de culte dels segles romànics. Les creus de braços equidistants, conegudes normalment com a gregues, foren les primeres i les més emprades. Després s'adoptà la creu llatina, que té el braç inferior més llarg, en relació

d'un terç, i que es correspon amb la creu de passió. Al segle XIII apareix una altra forma de creu, amb els caps ornats de flors de llis, tipologia que més arrelà a la nostra terra, i es mantingué fins cinc segles més tard.

El gòtic gironí

Els segles XIII i XIV es caracteritzen per una prosperitat econòmica que reportà la potenciació de l'orfebreria religiosa i la joieria d'ús personal, amb la facilitat d'obtenció de metalls preuats i pedres precioses originada per l'establiment dels consolats barcelonins per Jaume I

*Naixement, detall del
retaule de l'altar major de
la Catedral de Girona
(segle XIV).*

a l'Orient. L'obra d'argenteria gòtica gironina religiosa és molt important, definida per la integració d'aspectes artístics i tècnics, realitzats a escala reduïda, en uns esquemes arquitectònics en relació a la superfície i a l'ornamentació. Els ostensoris i els reliquiars d'aquesta època són autèntiques microarquitectures que comporten l'existència d'un espai intern a manera d'edifici, que custodia la Sagrada Forma o les Relíquies dels sants. De tota manera, no hi ha una relació de forces arquitectòniques entre els elements sustentadors i els sostinguts que originen l'espai, perquè el pes descansa directament sobre una base damunt la qual s'estructuren les peces realitzades. Altres motius arquitectònics són els arcs ogivals, les claraboies, els pinacles i els capitells. Respecte als motius ornamentals de caire no arquitectònic, són els vegetals els que ocupen la major part de les obres sacres de l'orfebreria gòtica gironina i catalana. La fulla de parra és l'exemple més primerenc corresponent al primer quart del segle XIV (Creu de Vilabertran).

La realització de creus dins l'art gòtic, bé d'altar, processional o reliquiari, fou abundantíssima, amb l'argent com a metall més emprat. Quant a les formes, s'han d'assenyalar les creus gironines flor-delisades, a partir del segle XIII, que presenten braços rematats en flor de lis o menys senzills; la Seu de Girona exhibeix el nucli més important per entendre l'evolució d'aquests tipus de creus, entre les quals destaquen la Creu dels Oficis i la Creu dels Esmalts. A Girona varen crear-se creus amb altres motius, com els florons estrellats de la creu d'or de la Seu de Girona, obra datada entre 1503 i 1506. Les creus d'altar porten un peu escaiant per la seva col·locació damunt la mesa d'altar obrat amb riquesa i que sovint reposa damunt de lleonets, i presenta un nus o botó decorat, característiques que compleix la creu-reliquiari del Fust de la Vera Creu, que aporta com a singularitat

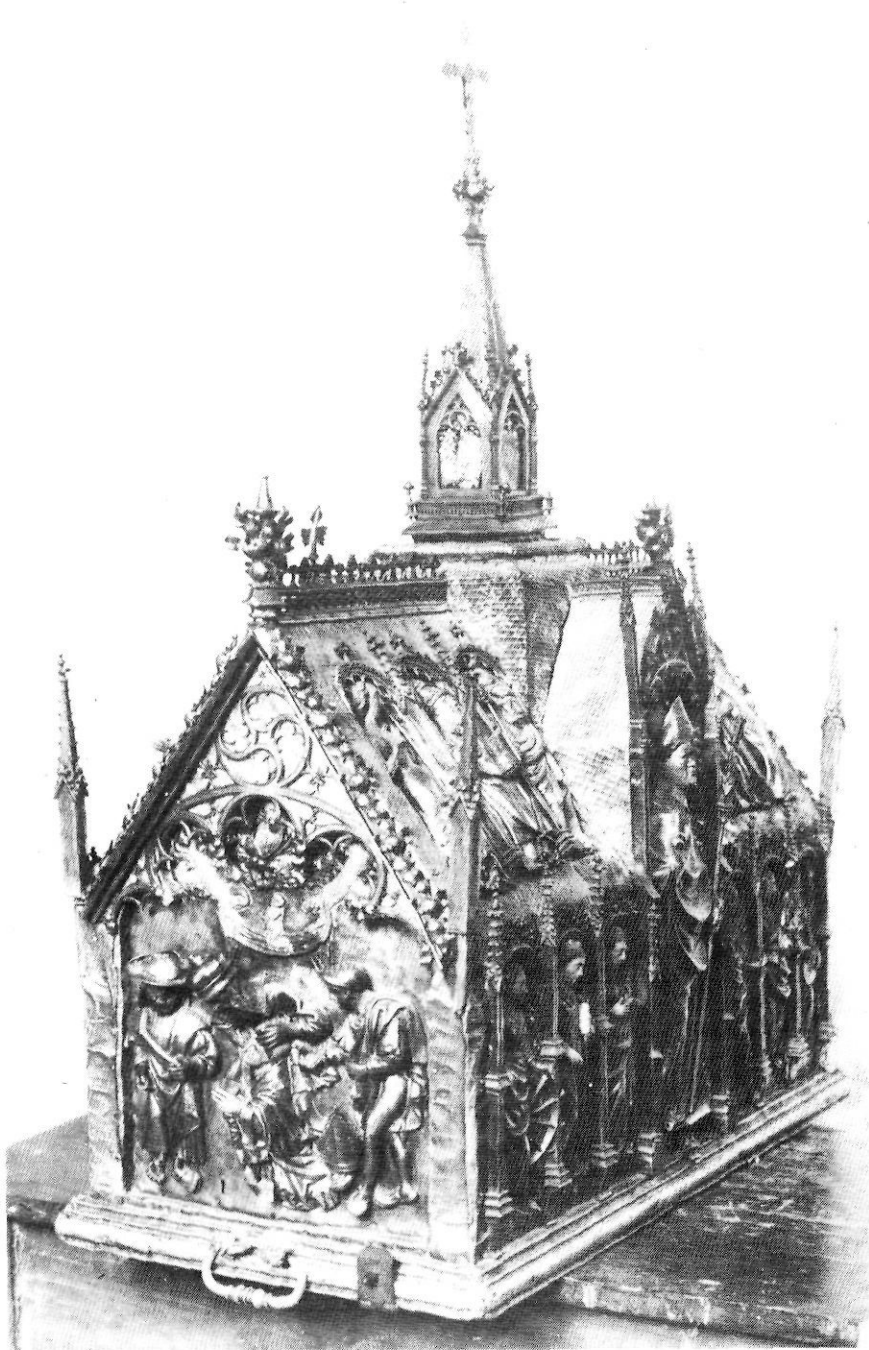
*Retaule de plata daurada
de l'altar major de la
Catedral de Girona, atribuït
al mestre Bartomeu, tal
com era abans de 1936.*

dos braços que sostenen les imatges de la mare de Déu i Sant Joan. Les creus processionalis són més grans que les de reliquiari o les d'altar, i també les més abundants. La més gran és la Creu de Vilabertran. Fa 1,60 metres de llargada per un metre d'amplada. Està confeccionada amb l'ànima de fusta, coberta del tot per obra d'argenteria, que allarga la part que forma les extremitats dels braços.

Els retaules són molt representatius de l'art sacre gòtic i un dels més importants, sens dubte, és el de la Seu de Girona, format per un retaule i un baldaquí (segon i tercer quart del segle XIV), d'excel·lent interès, tant per les seves dimensions, com pel seu detallisme i treball laboriós. El retaule —costejat per l'ardiaca de Besalú Arnau de Soler, mort en 1326, començat l'any 1320 pel mestre Bartomeu de Girona i acabat abans de l'any 1368 — sintetitza les diverses tendències locals, entre un cert hieratisme de les figures procedents dels corrents romànics darrers fins al detallisme i l'assumpció d'un estil més recarregat i arquitectònic propi de l'etapa gòtica.

En el segle XV (segons dades del cens de 1462) el nombre d'argenters actius a Girona (ciutat capdavantera en l'orfebreria juntament amb Barcelona i Perpinyà) era superior a trenta. Aquests realitzaven joieria d'ús personal i argenteria feta amb metalls preuats i ornamentada amb pedreria i esmalts blaus. Aquesta xifra augmentava segons les estades més o menys llargues d'argenters foranis.

L'esplendor de l'orfebreria gòtica catalana i gironina queda interrompuda als segles XV i XVI amb l'arribada de les tendències renaixentistes procedents d'Itàlia. Entre les innovacions tècniques cal assenyalar el repussat, de relleu cada vegada més pronunciat. La filigrana es deixa d'emprar i l'esmalt perd interès, sobretot al segle XVI. L'orfebreria gironina renaixentista d'ordre religiós es troba representada per la Creu Major d'or de la Seu de Girona. Entre els canvis produïts, aquesta introdueix la substitució dels caps flordelisats per uns florons estrellats de vuit puntes, acabades en poms i pinyes de perles. El nus és arquitectònic. Hi ha una utilització de les joies amulet que beuen de les fonts de les ciències astrològiques. Més tard el barroc comportà l'assumpció d'una joieria d'ús personal de

*Arqueta de Sant Martí
del Monestir de Sant
Esteve de Banyoles (segle
XV). A la plana següent, la
Verge i el Nen, detall de
l'arqueta.*

Detall de la creu de plata daurada amb esmalts, obrada als tallers de gironins, segle XIV (Museu Diocesà de Vic).

gran ostentació, destinada a satisfer les apetències de les grans famílies nobles i la burgesia.

Neoclassicisme i eclecticisme

Aquest abarrocamment es va interrompre per l'adveniment d'un altre període d'arrel clàssica. Les preferències per l'art antic —pròpi del Neoclassicisme— promogut pels estudis arqueològics es generalitzà ràpidament. La joia es porta per ostentar, però també es considera un element decoratiu. La creació es torna individualista. L'especialització comença. Aquesta orientació va ser potenciada per la industrialització creixent de les activitats dels orfèvres. La sobrietat neoclàssica va col·laborar amb la simplificació de línies i de formes. Es varen començar a substituir els metalls tradicionals per altres d'aparença acceptable. I és l'època dels aliatges de coure i zinc, el metall de la Reina, a base d'estany, el xapat dels objectes de coure amb làmines d'or i d'argent més gruixudes. Aquesta industrialització s'accentua durant el segle XIX.

Cap a l'any 1840 es comença a constituir una sensibilitat romàntica. Es realitzen joies amb or i amb una sola pedra, que es carrega de simbolisme, i així es recupera el sentit màgic i mitològic de les gemmes de l'antiguitat. Les peces es tornen planes, amb proliferació d'ondulacions i línies suaus. Les arracades s'articulen en tres peces i mostren topazis i petits diamants; i com a innovació tècnica, les tanques més adients per a les orelles de lòbul foradat, que es coneixen com a tanques catalanes. La segona meitat del segle XIX es caracteritza per la total projecció dels estils històrics i l'eclecticisme, ja existent en les obres d'argenteria i amb la barreja dels motius anomenats clàs-

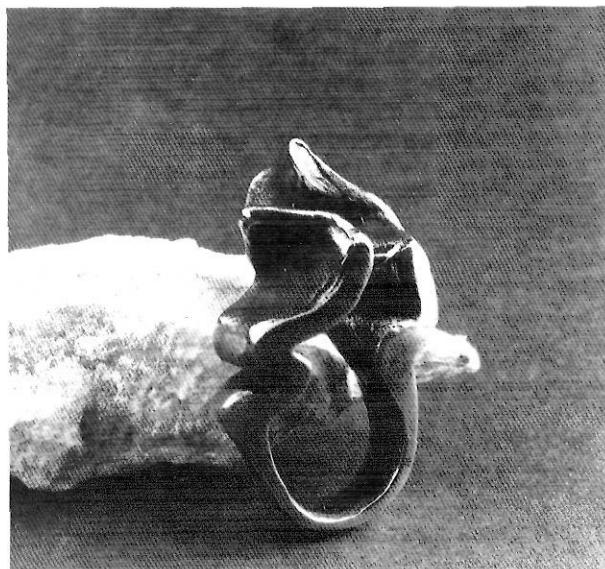

Joia d'artista

Salvador Dalí. Realitza joies de caràcter surrealista. A través dels seus dissenys de joies, rellotges i de la pintura implanta un sistema per descobrir el seu món interior, recreant un univers nou a la mesura de si mateix i de les seves necessitats. Dóna fe d'una nova realitat: la del seu inconscient. També el preocupa la temàtica espiritual, plasmada amb el Crist de Dalí, autèntica joia-escultura figurativa realitzada en or.

Joan-Josep Tharrats. Realitza la primera exposició de joieria a la Sala Gaspar de Barcelona, l'any 1955. L'artista, nascut a Girona l'any 1918, considera la joia com a part integrant del seu treball creatiu unificant-la amb les línies mestres de la seva pintura, i des del punt de vista de peça artística. El seu estil parteix d'un trencament amb la joia inversió i els corrents de joia-disseny funcionals, i obté el seu propi espai. Recordo la col·lecció de peces elaborades amb argent, de textura irregular i contrastada amb incrustacions de perles que varen marcar època.

Emília Xargay. Investiga i crea en la major part de les arts plàstiques: escultura, pintura, esmalt, joia-escultura, joieria, dibuix, ceràmica i gravat). La seva realització de joia-escultura es caracteritza per la presència de volum, amb una especial atenció a la tècnica. Predominen les textures llises o polides, que contrasten amb altres textures no acabades de pulimentar, cosa que els dóna el caire de joia-escultura. Gran harmonia de línies, en un context de gran solidesa i sobrietat, amb la figura humana com a tema central. Treballa en argent i or. Ha exposat a Espanya, Suïssa, França, Colòmbia, Argentina, Itàlia, EE.UU., Bèlgica, Mèxic, Canadà i Holanda.

Anell d'argent de Pía Crozet.

Pía Crozet. Acostuma a realitzar escultures de grans dimensions de laboriosa execució, aconseguint, amb materials tan poc dúctils com el marbre, la pedra o l'alabastre, resultats molt contundents, malgrat la seva severitat formal. En joieria ha realitzat peces d'argent, amb predomini de línies planes, textures llises, absència de motius, bons acabats, dintre d'una concepció sòbria i terminacions en punta o en angle. També realitza peces que són més aviat una continuació de la seva obra escultòrica, amb molt volum, presència de corbes i ondulacions, diferents textures. La temàtica és abstracta i recupera el concepte de joia simbolista.

Emília Xargay, autora de joia-escultura molt característica, estructurada a base de peces de textures contrastades, presència de volum i sobretot d'una gran harmonia de línies i materials, dintre d'una sobrietat estructural.

sics s'hi incorporen temes d'altres estils.

Amb la desaparició de les corporacions de joiers a mitjan segle XIX comença la desaparició de l'esperit creatiu, que es torna a recuperar amb l'arribada del Modernisme, apartant-se dels estils històrics, els quals valoraven més els materials que la creació artística. Va sintetitzar els corrents simbòlics i progressistes, amb una idea comuna; l'exaltació de la naturalesa, l'estilització de la figura femenina i la tendència a l'estilisme ple de policromia. El seu simbolisme bevia de les fonts d'origen tradicional i històric, legendari, espiritual o místic, mentre que el Modernisme progressista cercava la sinceritat en l'ús dels materials i el desig de trobar formes noves. A Girona va portar un canvi en la concepció de la joieria i les arts en general, sobretot l'arquitectura, malgrat que en joieria no va ser un corrent molt estès. Els joiers gironins, més aviat foren eclèctics, sense acabar de sortir de la semiin-

Domènec Fita. Crea en pintura, escultura, dibuix, ceràmica. Fa incursions en diferents etapes en la joia-escultura i l'orfebreria religiosa. Les seves darres joies-escultura porten a terme una dialèctica que s'explica en la seva constant recerca, que és la base del seu art: creació continuada no subjecta a normes, dintre d'un cert academicisme. Investiga en noves formes, volums i línies.

Maria Roca. Neix el 5 de setembre de 1950 a Barcelona. Després d'una etapa artística a Barcelona molt productiva, es trasllada a Girona, on inicia amb

Arracades originals, dissenyades i realitzades per Maria Roca.

major profunditat el procés d'investigació i creació en tapis, pintura, joia-escultura, *collage* i a partir de 1985 en disseny i estampació tèxtil. D'estètica mediterrània, les seves joies integren peces de joies antigues amb materials naturals, guardant un equilibri o bé combinant-los com si fossin joies-collage, peces de joies antigues amb d'altres més actuals, utilitzant mitjans tècnics no habituals en el sector.

Torres Monsó. La seva creació escultòrica es tradueix en una constant investigació i experimentació de materials. Últimament ha realitzat escultures amb resines de polièster, fòrmiques, fibra de vidre, aleació de ferro amb acer galvanitzat, i d'altres.

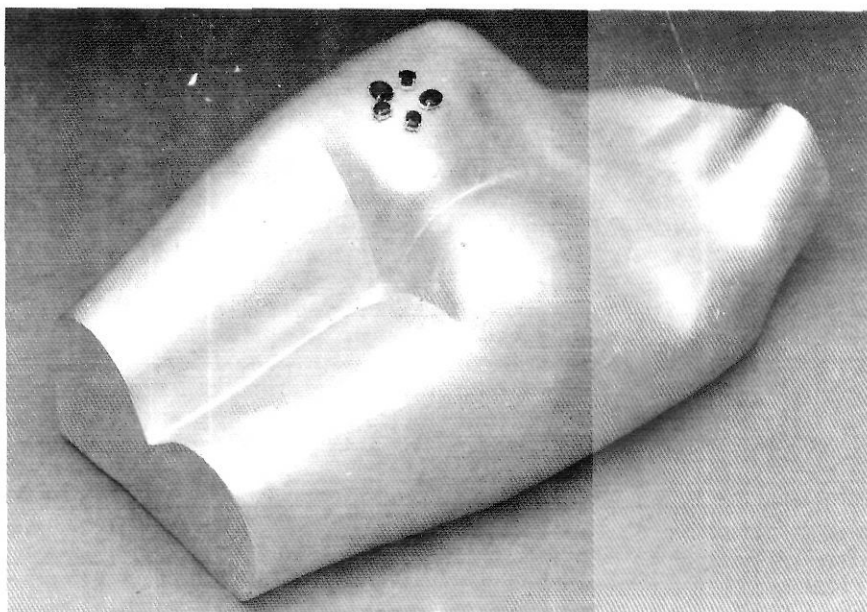
Realitza col·leccions de joieria amb esmalt ceràmic de temàtica primitiva. També crea joies-escultura de grans dimensions, dintre d'un estil que, sense ser art minimal, presenten amb un mínim d'expressió ornamental i formal un significat evident.

Horts Heller. Neix a Katowice (Polònia) en 1940. És dibuixant tèxtil, estilista i dissenyador. Treballa a Alemanya Federal, Suïssa, Itàlia, Espanya, Grècia i Hongria. Està especialitzat en dibuix i coloració de teixits. Dissenya i realitza joies relacionades amb la seva pintura i els seus llibres il·lustrats, dintre d'un discurs màgic i introspectiu on té cabuda la dialèctica vitalista i existencialista. Recupera el sentit màgic de la joieria. Viu a Albstadt-Burgfelden (districte de Zöllern-Alb) a l'Alemanya Occidental, i a Corsà (Girona).

Xicu Cabanyes. Crea joia-escultura de grans proporcions, amb predomini de les formes geomètriques, que presenten superfícies llises i pulides, dintre d'una certa simplicitat formal i estructural. De tota manera, aquesta simplicitat formal és producte d'una elaborada tècnica i execució que el porta a experimentar de manera constant fins que assoleix allò que desitja.

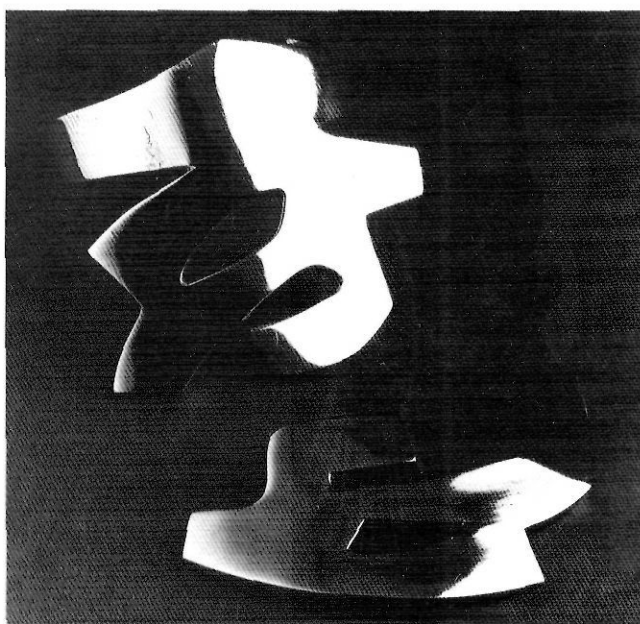
dustrialització i l'artesania de meitat del XIX, donat que l'únic estímul artístic dels modernistes era presentar-se a les exposicions d'indústries artístiques.

El Noucentisme, entre 1910 i 1920, suposa el retorn a una estètica mediterrània, i a obres d'inspiració cubista, a la vegada que s'incorporen sistemes tècnics i formes escandinaves. El danès Georg Jensen és el creador d'un món formal a l'orfebreria. Aquesta renovació noucentista va coincidir amb l'esclat de l'Art Decó europeu. Aquest suposà una simplificació de formes i motius, mostrant un gran predomini del color i de les formes, que cada cop es tornen més geomètriques. Amb la postguerra la joieria suposa un retorn vers les formes històriques, mentre que a la dècada dels cinquanta Antoni Tàpies i Joan-Josep Tharrats i Vidal renoven completament el sentit de la joieria amb dissenys adaptats a les seves personals característiques informals. Tharrats, nascut a Girona l'any 1918,

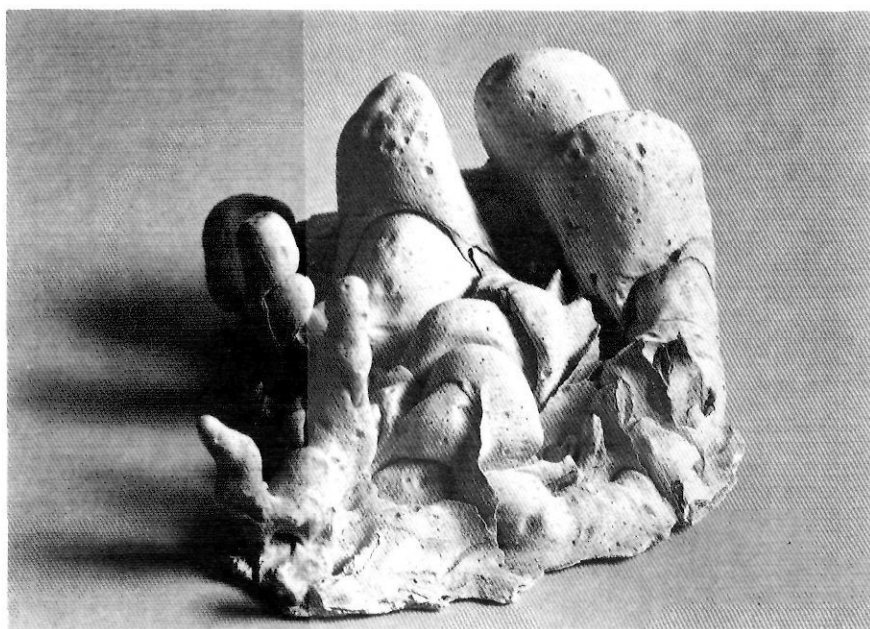

Joia-escultura anomenada "Distorsió", realitzada en argent amb un bany d'or i cinc safirs. Autor, Torres Monsó.

Collaret
d'esmalt
ceràmic de
Torres Monsó.

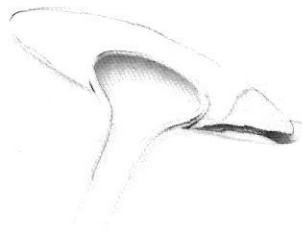
Joies d'argent
de Pia Crozet.

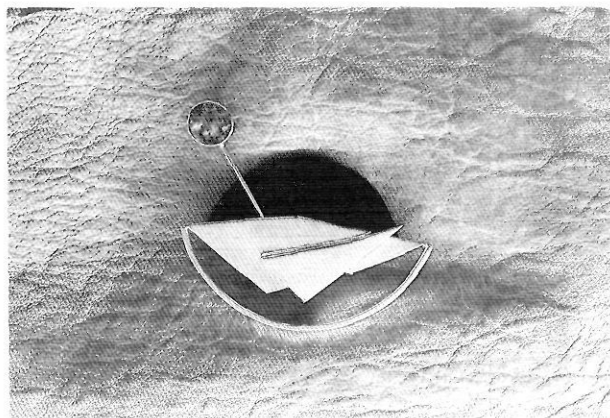
Maqueta en guix per a una joia.
Dimensions: 15 x 28 x 20 cm.
Autor: Domènec Fita.

simbolitza en certa manera l'esperança creativa enfront de la industrialització entre Joan-Josep Tharrats i Feliu Via, que varen exposar a la sala Gaspar de Barcelona l'any 1956. També és de remarcar la seva pertinença a l'Estudi 3x3. El seu treball de l'argent era molt peculiar, de tal manera que li conferia formes irregulars, textures contrastades en què les perles, les pedres i els esmalts semblaven perdre's. Predomina la matèria, entre la qual destaquem el metall tractat de forma rudimentària, presentada amb una textura granelluda, menjada, retallada. També en la dècada dels anys cinquanta i seixanta García Colomer crea joies d'aquest estil. La trilogia gironina es completa amb les joies de caràcter surrealista de Salvador Dalí i Domènec. L'artista empordanès dissenyà joies i objectes d'orfebreria, entre les quals podem citar "Cor rusc", dedicat a la Reina d'Anglaterra, el qual es posava en funcionament per mitjà d'un motor i "L'ull del temps", que confi-

Agulla d'argent
per al cabell i
teixit de punt,
de línies
estilitzades,
obra d'Enric
Majoral.

Fermall
d'argent
dissenyat per
Susana
Alonso, en
col.laboració
amb la
dissenyadora-
empresària
Judith Davis.

Joia-disseny

Elsa Peretti. D'origen italià, establerta a Barcelona, posteriorment es traslladà a Sant Martí Vell (Girona). Des de fa dotze anys dissenya en exclusiva per Tiffany's. Ha realitzat dues-centes peces originals elaborades amb argent, marfil, laca japonesa i cristall de roca, entre altres materials. Utilitza el disseny per influir en el resultat final de la peça. A Sant Martí Vell vol fundar un museu permanent i un centre artístic on puguin treballar joves artistes.

Enric Majoral. Creador de joia-disseny, lluny de les influències urbanes, utilitza l'or i l'argent combinats amb materials molt diversos: el nacre, la fusta de boix, la pissarra del Pirineu i tota la gamma de pedreria (des del diamant a les semiprecioses fins a la pedra comuna). Les darreres col·leccions són d'argent, de bons acabats i línies estilitzades, i recorden temes marins i de la natura mediterrània. Nascut a Sabadell, és un assidu de Girona per les constants exposicions en què participa, malgrat tenir taller i exposició permanent a Formentera i taller i botiga a Barcelona.

Susana Alonso. Dissenyadora de joieria de la firma Judith Davis. Nascuda el 17 de febrer de 1960 a Barcelona, de 1977 a 1984 estudià joieria a l'Escola Massana de la Ciutat Comtal. De 1983 a 1985 realitza l'especialitat de cisellat a la mateixa escola. Un any més tard es gradua en Gemmologia per la Universitat de Barcelona. Viu a l'Escala. Crea joia-disseny contemporània.

Coco Mir. Dissenyador gràfic i d'interiors. Es mostra partidari d'una especialització en la joieria. És integrant de la denominada joia-disseny contemporània.

gura l'estètica d'un dels típics ulls dalinians en l'interior del qual hi ha un rellotge reial amb agulles i del llagrima cau una llàgrima farcida de diamants, que també envolten el perímetre de la peça; d'altres joies són "Tristán i Isolda" i "El llac dels cignes". Artistes com Domènec Fita creen joia i escultura religiosa, fonamentalment d'encàrrec. A la dècada dels setanta i principi dels vuitanta s'incorporen escultors com Pia Crozet i d'altres continuen l'evolució, com el joier independent García Colomer, que donen una altra visió de la joieria i surten del senzill plantejament decorativista.

La situació actual

La bijuteria ocupa un lloc important en relació a la producció de joieria gironina. N'existeixen set firmes. Judith Davis és la directora d'un grup empresarial format per tres empreses: Judith Davis, S.A., Laser Desing, S.A. i Intergems, S.A.

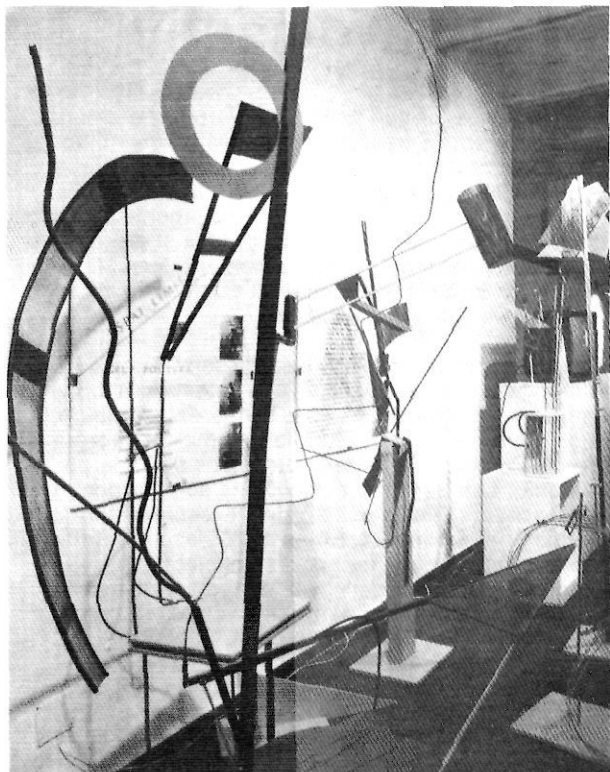
Judith Davis, S.A. es va crear fa quinze anys a partir d'un petit taller de joieria i fou la precursora del tub de Gold Filled de 14/20. Laser Desing es va crear l'any 1985, firma exclusivament de bijuteria, i Intergems, l'any 1986, com a central de compres del Grup d'Empreses Judith Davis. Motivat pel gran consum del Gold-Filled del mateix grup, la firma dels Estats Units Holloway Heally Ltd. li ha ofert la distribució en exclusiva dels seus productes amb fornitures de llautó, argent i or de 9, 14 i 18 quirats i el Gold Filled de 14/20. Recordem que el Gold-Filled és una aleació d'or de 14 quirats en una producció d'1 a 20 (5% d'or). També té previst un servei de taller-escolta per la formació d'aprenents i dissenyadors. En conclusió, Judith Davis dissenya, fabrica i comercialitza joieria amb or i argent amb aditaments de pedreria semipreciosa (ònix, ágata i òpal) i sintètiques. La seva estètica s'inclou dintre de la línia més pura de la joia-disseny, amb formes estilitza-

des, mentre que també comercialitza bijuteria en argent, d'estètica simple. Nascuda a l'estat de Califòrnia el 21 de febrer de 1949, actualment té trenta-nou anys, es dedica a la creació des de 1968. Viu a l'Escala.

Joy d'Art és una altra firma, amb Jaume Julià de gerent i ubicada a Santa Coloma de Farners. Es caracteritza per la realització de bijuteria de línia estilitzada i funcionals, d'argent sobretot. N'hi ha una tercera anomenada Leritz, S.A. de característiques similars.

Les altres quatre firmes són: Magatzems Monturiol Amont, de Figueres (fabricants, majoristes i importadors de bijuteria); Artesanías Claudia, de Blanes (bijuteria de fabricació pròpia en pell i llautó); Carles Martí Serrano, amb botiga a l'Escala (dissenyador de joieria i bijuteria) i Tati, S.L., de Llançà (fabricant).

El públic juvenil demana un disseny de temporada, innovador i preus competitiu. La bijuteria i les

Exposició de joia-escultura del Grup Positura, al qual pertany Núria Matabosch, joiera nascuda a Ripoll l'any 1957. Realitza joia d'avantguarda.

Joia contemporània

Núria Matabosch. Neix el 17 de febrer del 1957 a Ripoll (Ripollès). Estudia joieria a la Massana (Barcelona) i a Florència (Itàlia). De 1979 a 1984 és membre del Grup Nou, i a partir de 1984 forma part del Grup Positura, que és compost a més per Lluís Gilberga, Marta Breis i Angeles López-Antei. És membre d'Orfebres FAD a partir de 1980. Participa amb els grups Noi i Positura en nombroses exposicions a tot el món. Integra la denominada joieria contemporània d'avantguarda, fonamentada en una investigació i experimentació de noves formes i materials, tècniques i conceptes. Entén la joieria des de tres punts de vista diferents, segons la seva aplicació: com a tèxtil, com a element d'ornamentació del cos humà i com a creació artística. Treballa l'acer, l'alumini i l'argent, que sol combinar, a partir de 1985, amb la fòrmica. Les seves peces són composicions geomètriques planes amb molt color.

Braçalet d'argent creat per Enric Majoral.

línies de rellotgeria de moda compleixen aquestes característiques. En canvi la producció de joieria en sèrie és molt difícil, no hi ha indústries ni inversions i els petits tallers dedicats a les reparacions i a la realització de joia d'encàrrec no són una garantia suficient. L'Administració, el Gremi de Joieria (el qual té 148 agremiats) i els dissenyadors han d'arribar a un acord. Els dissenyadors i els joiers independents són una garantia de la creativitat i l'ofici, mentre que els artistes ofereixen la flexibilitat necessària per actuar com a creatius, amb la independència que la joieria necessita per ser creativa, sense sotmetre's al "dictat" de la moda ni a la comercialitat.

La joieria d'avantguarda, representada per Enric Majoral i sobretot per Núria Matabosch, és una esperança de futur. Un futur que ens permet parlar de la joieria gironina amb una certa tranquil·litat, malgrat la inexistència d'una joieria amb característiques pròpies generalitzades. És evident que les grans marques internacionals de joieria i rellotgeria utilitzen tots els seus recursos per copar mercats. Països com Suïssa, Itàlia i França dominen el mercat gironí. Això és conseqüència, primerament, d'un problema d'infraestructura; en segon

lloc, és un problema d'actituds, relacionat amb la por per la innovació, i en tercer lloc, és un problema d'ensenyança. És un problema d'infraestructura perquè la majoria dels negocis són comerços: és un problema d'actitud perquè els gustos continuen essent clàssics, i és un problema d'ensenyança perquè no hi ha cap escola de disseny a Girona.

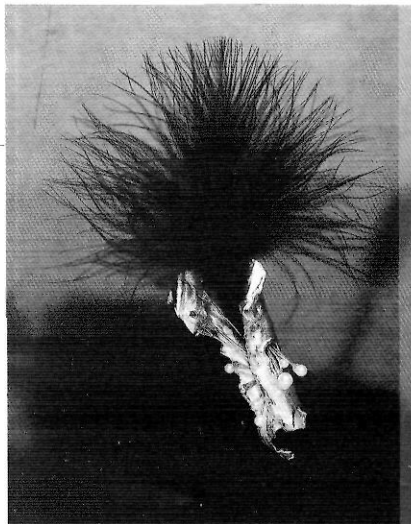
El futur

Ens aproximem a una societat postindustrial en què els productes són multifuncionals, de llarga durada, adaptats al comprador, i els dissenyadors són considerats col·laboradors anònims i participants del procés creatiu que es fa en equip. Alguns dissenyadors com Susana Alonso, Judith Davis, Enric Majoral i d'altres ho han entès. La societat postindustrial en ple procés de formació exigeix un altre plantejament en el sector de la joieria, en el qual la qualitat i l'adaptació de la joia al client és la norma. La producció massiva de joieria a Catalunya i sobretot la producció de petites i mitjanes sèries de joieria amb argent i de bijuteria fina a Girona són conseqüència del factor moda. El procés de disseny comercial dins la

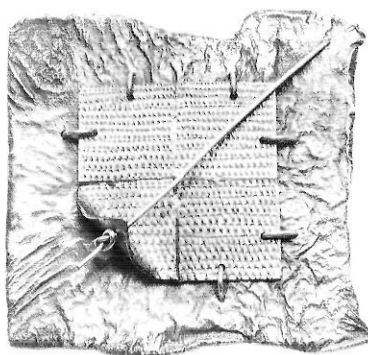
Joia artesano-creativa

Carles Sais. Neix l'1 de gener de 1943 a Girona i realitza l'aprenentatge tècnic al taller del seu pare. Més tard inaugura la primera joieria a Vidreres (La Selva) l'any 1966 i el 13 de juny de 1986 la segona, aquesta vegada a Girona. Ha estudiat l'especialitat de dibuix a l'Escola de Belles Arts de Girona (1950-59). Ha obtingut cinc primers premis i dos segons en el Concurs de Joieria de Sant Eloi que cada any organitza el Gremi de Joieria de Girona. És membre de l'actual Junta Directiva, i hi deté el càrrec de Relacions Públiques. Crea peces úniques de diferents estils amb temàtica figurativa absolutament gironina, que després adapta a la seva creació d'encàrrec.

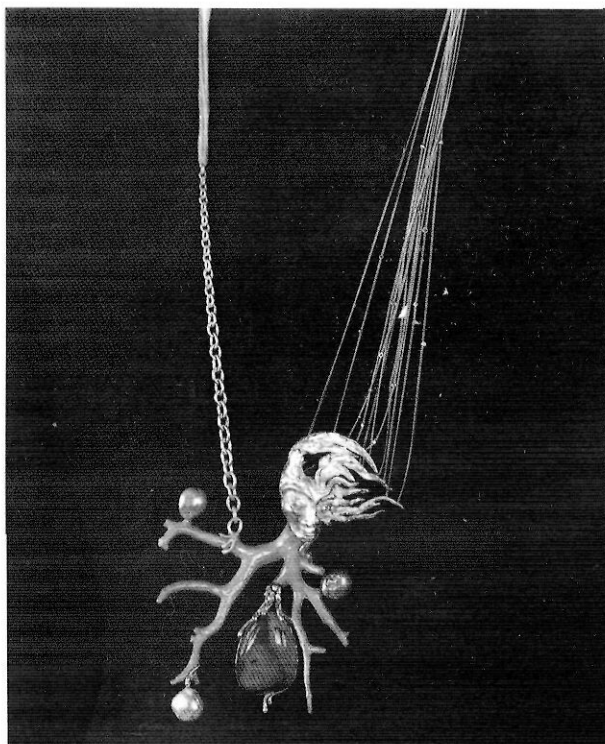
Joaquim Garcia i Colomer. Neix el 6 de setembre de 1951 a Girona. Treballa d'aprenent a diferents tallers (Joan Tarrés, M. Ginesta —Girona— i Cucurella, Esquerra i R. Sunyer —Barcelona). En 1971 instal·la el seu primer taller a Girona. El seu estil ha sofert una evolució a través de la història, i actualment realitza joies de temàtica figurativa, amb una definició i uns acabats molt ben aconseguits i acurats, mostrant un gran domini de la tècnica i un cert purisme de línies. També es dedica a fer reproduccions a escala de la Seu de Girona en planxes d'argent.

Joia d'or i perles incrustades realitzades per Carles Sais.

Peca de Joaquim Garcia i Colomer.

Joia d'or amb perles, diamants i una aiguamarina, obra d'Horst Heller.

tecnologia industrial tendeix a ser autocràtic, necessita dissenyadors professionals i genera productes especialitzats amb uns beneficis immediats en un mercat de masses, mentre que els productes postindustrials són a base de petites sèries. En el disseny industrial, els dissenyadors estan preparats per assumir la seva individualitat; en el disseny postindustrial, s'agrupen els dissenyadors per exercir llur capacitat de participació. El disseny està evolucionant, el procés de creació i el dissenyador, també. Les tres indústries de Girona ja existents poden nodrir-se de dissenyadors si es funda una escola de disseny a Girona. Però aquest nou disseny ha de tenir la seva iconografia, ja que és la que produeix els impulsos que actuen amb sensibilitat. La joia té l'obligació de recobrar el seu sentit artístic i estètic quant a formes i el seu simbolisme mitològic, religiós o màgic quant a concepte, paper en el qual els artistes jugaran fort. Girona sempre ha estat una terra creativa, sobretot en l'etapa gòtica i concretament en l'orfebreria religiosa, i el futur és bo. Tot depèn de si s'aconsegueix la unitat per establir el que he dit abans.

Joan Lluís Montané és periodista.